

Централізована бібліотечна система
Деснянського району
м. Києва
Центральна районна бібліотека № 141

Моя маленька Батьківщина - Биківня

*(до 155-річчя з часу
виникнення
селища Биківня)*

Бібліографічний нарис

Київ, 2013

Бібліографічний нарис **«Моя маленька Батьківщина – Биківня»** створений до 155-річчя з часу виникнення хутору Биківня (1858).

На сьогоднішній день Биківня – невід’ємна частина Деснянського району, яка має свій герб та Гімн, свою історію, пам’ятки культури, органи державної влади, розвинуту інфраструктуру, талановитих і працьовитих людей, якими гордяться не тільки Деснянський район, а й місто.

В своїй книжці *«Пам’ять та ідентичність»* Іван Павло II стверджував: «Нації, як і окремі індивіди, обдаровані історичною пам’яттю... Люди пишуть історію тієї людської спільноти, до якої належать... Ці історії націй об’єктивізовані й зафіксовані письмово, є одним із найважливіших елементів культури — елементом, який є вирішальним для ідентичності нації у вимірах часу».

Биківня - вкрай важлива у пошуках нашої ідентичності.

Бібліографічний нарис розрахований на старшокласників, студентів, вчителів, бібліотечних працівників та широке коло читачів.

**Укладачі: Рокіта Р. О.
Кужентська Н. А.
Редактор: Баранова Н. А.
Відповідальний за випуск: Курило Т. І.**

**Є селище давнє на сході столиці,
Де сонечко сходить щодня.
Ми любим його, адже так і годиться, -
Це селище зєв Биківня.**

Д. Я. Кунець

Історичні відомості

Чим більше місто, тим більше для городянина «білих плям» на його мапі. Одна така «пляма» на мапі столиці – «Далекий Схід» Києва, селище з простою назвою Биківня.

Район-селище Биківня розташоване на північно-східній околиці Києва у Деснянському районі. Від столиці відділений Биківнянським лісом, з населенням приблизно 5 тисяч мешканців.

У селищі переважає приватний сектор, присутні також «німецькі» (побудовані військовополоненими) котеджі 50-х років, пара дев'ятиповерхівок брежнєвського пебріоду й кілька новобудов.

Походження назви Биківня достовірно невідомо. Хоча з цього приводу існують усні легенди, які збереглися донині.

В одній з них йдеться про те, що в кінці 18 століття імператриця Катерина II об'їжджала землі щойно приборканої нею Малоросії. Валка карет цариці та її придворних застрягла в сипучих пісках дніпровських заводей. Могутні українські воли, що в народі зуться биками, повитягали карети і дотягли їх до переправи через Дніпро.

*Чому, як і звідки ця назва з'явилась,
Коли їй наймення це дивне дали?
Є версії різні, одна вкорінилась,
Ота, що нам предки старі повіли:*

*Ще здавніх давен за Петра й Катерини
Шляхи до Москви болотисті вели.
Ось тут ми і бачимо назви причину,
Бо тільки биками тут воза тягли.*

Д. Я. Кунець

Такі послуги селяни хутора надавали своїми волами проїжджим, щоб подолати піщані ґрунти дніпровської заплави.

Існує й друга легенда про те, що колись дніпровські заплави були багаті високими соковитими травами, де паслися хутірські корови й воли (бики). Як би там не було, але до цього хутора «прилипла» назва Биківня.

Уперше Биківня згадується як хутір Броварської волості Остерського повіту Чернігівської губернії на початку ХІХ століття. За даними земської управи Броварської волості в 1858 році хутір Биківня мав три двори, а в 1897 році – 35 жителів.

З 1923 року територія Биківні ввійшла до міської межі Києва, а в 1934 році включена до складу Дарницького району міста.

Не гадали хуторяни, що у 20-му столітті назва їхнього малопомітного селища стане широковідомою. Не знали й не відали, які «гуманісти» прийдуть до їхніх нащадків і виберуть ці піски, вкриті лісом, для величезного могильника невинним жертвам. Найбільші масові поховання репресованих і розстріляних у Биківнянському лісі відбулися в 1929-1941 роках.

Нове життя для Биківні почалося в повоєнні роки. В 1954 році була проведена електрифікація хутора.

В 1956 році прозвенів перший дзвінок для биківнянських дітей у новій школі, що до того була початковою.

У глибині соснового лісу виростили могутні й високі вишки Київського радіоцентру, меблеві майстерні, ремонтно-будівельні управління для співробітників, які будували двоповерхові будинки з усіма комунальними на той час послугами.

Хутір перетворився на гарне селище, що умовно ділилося на Биківню (приватний сектор) і Радіостанцію.

В 1962 році основна частина масового індивідуального будівництва Биківні була завершена. Селище нараховувало 125 будинків.

Разом із забудовою селища зміцнювалася і його адміністративна приналежність. Спочатку це територія Дарницького району, потім Дніпровського, пізніше Ватутінського.

Зараз селище Биківня – адміністративна одиниця Деснянського району, займає 36 га й складається з 346 будинків приватного сектора, 36 будинків, які обслуговує ЖЕК-320 КП «Житлорембудсервіс», а також 3-х відомчих будинків, які перебувають на балансі птахофабрики «Київська».

На території селища розташована середня школа № 23, дошкільний заклад № 175.

У Биківні є також бібліотека, відділення Ощадбанку, пошта, сучасна медамбулаторія, два продовольчих магазини, склад-магазин будівельних матеріалів, низка підприємств, організацій і фірм. Серед них найбільші - ВАТ «Рембудзв'язок», ТОВ «ТіДіСі», ВАТ «Свемон», ТОВ «Профіль» та інші.

Орган державної влади

У жовтні 1989 року був започаткований в с. Биківня орган самоврядування населення.

За 24 роки назва органу змінювалась кілька разів. Зараз це – **Орган самоорганізації населення у м. Києві «Комітет мікрорайону «Биківня».**

Основними напрямками діяльності комітету є представництво інтересів жителів у Київграді, у районі, внесення пропозицій до місцевих програм соціально-економічного й культурного розвитку, надання всебічної допомоги всім категоріям населення та інше.

Биківня має свій герб та Гімн, а також друковане видання – газету «Биківняночка»

Гімн Биківні

Сл. В. Крищенко, муз. О. Гавриша

Я не вмію навмання
Признаватись у любові,
Тільки в серці Биківня,
Наче квіти малинові.
Між дубів і між тополь
Я собі пройдуся з тобою,
Скільки тут минуло доль
І нові знайшлися долі!

Приспів:

*Биківня, Биківня, я ходу зупиню,
Гляну в очі твої, пригадаю всі дати.
Биківня, ти дозволь біля твого вогню,
Біля вічного твого вогню постояти.
Биківня, хай відходить минулого грім
І для щастя зроста твоє древо могутнє.
На Дніпровській землі височіє твій дім
І очима добра поглядає в майбутнє*

Не забудуться літа,
Що котили чорні грози,
Лише та земля свята,
Що ввібрала кров і сльози.
Знову ранок в далині
Розлива блакитні води,
Бо якраз у Биківні
На весь Київ сонце сходитьь.

Пам'ятки селища

Головна пам'ятка Биківні –це національний історико-меморіальний заповідник «Биківнянські могили», створений у 1995 році в пам'ять жертв сталінських репресій.

В 2001 році Кабінет Міністрів України прийняв Постанову «Про створення Державного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили».

В 2006 році Указом Президента України від 17.05.2006 року № 400/2006 «Про надання Державному історико-меморіальному заповіднику «Биківнянські могили» статусу національного» йому було надано статус Національного.

24 червня 2001 року в рамках візиту в Україну, Биківню відвідав Папа Іоан Павло II.

У 2006 році з благословення Патріарха Київського й всієї України Філарета, відбулося перепоховання останків 817-ти жертв Биківнянської трагедії.

21 вересня 2012 року Президент України Віктор Янукович та Президент Республіки Польща Броніслав Коморовський взяли участь у церемонії відкриття Меморіалу жертв тоталітаризму на території Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили» під Києвом.

побудувати тут музей.

Перші таємні поховання «ворогів народу» в Биківнянському лісі з'явилися ще десь у 1929 році під час «великого перелому».

В 1937-1941 роках тут знаходився об'єкт спеціального призначення наркомату внутрішнього відділу, де в обстановці секретності проводились масові поховання людей, репресованих та страчених київським НКВД.

По різним оцінкам, в цьому місці поховано від 6 до 225 тисяч людей.

Трагедія Биківні стоїть в одному ряду із такими злочинами як Аушвіц, Бухенвальд, Дахау, Бабин Яр та Катинський розстріл.

Інша, набагато менш відома пам'ятка селища - **храм священномученика Іоанна Воїна**, що розташовується за адресою вул. Радистів, 45.

Перша Літургія була здійснена в день престольного свята, 30 липня/12 серпня 2004оку. Спочатку храм розміщувався в переобладнаному залізничному вагоні.

У 2007 році споруджено дерев'яний храм.

10 серпня 2007 року Блаженніший Володимир, митрополит Київський і всієї України у співслужінні з численним священством м. Києва та області освятив та благословив іконою Святої Троїці з часточкою Маврійського дуба храм Святого мученика Іоанна Воїна. «Храм є і школою, і лікарнею для душі», - промовив митрополит.

На сьогодні планується будівництво храму ікони Божої Матері «Годувальниця» та притулку для дітей-сиріт. При храмі працює недільна школа.

Особистості

В селищі Биківня проживав **український радянський кіноактор Борислав Брондуков**, відомий своїми ролями другого плану та епізодами.

Ще одна відома особистість с. Биківня - Депутат Київської міської ради ХХІІ-ХХІV скликань, Голова Постійної комісії Київради з питань містобудування та землекористування **Легеза Микола Андрійович**.

Він з 1991 по 2002 роки займав посаду голови ради самоврядування с. Биківня тоді Ватутінського району м. Києва.

З 1998 року обраний депутатом Київської міської ради по Ватутінському (Деснянському) районі.

Так, в с. Биківня за його допомогою була відкрита перша в м. Києві амбулаторія загальної практики сімейних лікарів та реконструйована школа № 23.

Депутат доклав багато зусиль для виконання загальнономіських програм: «Подвір'я», «Ліфт», «Покрівля», «Фасад», «Наш дім», «Київ без околиць», налагодив рух автобусу № 11.

Транспорт

У Биківню можна доїхати автобусом № 11 від станції метро «Лісова», а також маршрутками і

автобусами сполучення Київ-Бровари.

Колись давно (а якщо точно, з 1911-го року по 1941-й) в селище ходив трамвай № 23 від Поштової площі до Броварів через Биківню, що забезпечував надійний зв'язок із столицею.

Інфраструктура

На вулиці Кисловодській розташована єдина в селищі медична установа – **Амбулаторія лікарів загальної практики**. Ця установа була створена шляхом виокремлення її зі складу поліклініки № 3 Деснянського району в квітні 2003 року.

В 1955 році в с. Биківня відкрилися двері **дошкільного навчального закладу № 175**. Зараз заклад виховує близько 85-90 дітей.

Загальноосвітня школа № 23 з поглибленим вивченням англійської мови

- єдина в Києві школа, де немає канікул, і єдина не приватна, де є довузівська підготовка з акторського мистецтва. Вона почала свою роботу ще в 1956 році, як середня загальноосвітня школа.

Новий корпус школи відкрився у 2006-му році.

У 2009 році школа отримала статус **експериментального навчального закладу з поглибленим вивченням англійської мови**.

У школі створена театральна народна шоу-група «Пролісок», яка в 2010 році отримала звання зразкового колективу.

Школа розвиває міжнародне співробітництво з освітніми закладами інших країн: Польщі, Росії, Білорусії, Туреччини.

Справжнім єдиним осередком культури для жителів с. Биківня є бібліотека – **філія № 1 Центральної районної бібліотеки № 141.**

Бібліотека створена в 1957 році.

Вже 55 років працює і завідує цією бібліотекою одна з відомих особистостей селища **Павлушкова Любов Степанівна.**

Сьогодні Любов Степанівна обслуговує більше тисячі читачів – від дітей до пенсіонерів, а починала з десяти користувачів. В кожному з них – частинка її душі, любові до книжок.

У селища є й інші об'єкти інфраструктури: пошта, ветеринарний пункт, цвинтар і кілька заправних станцій.

Відносно низька вартість житла, цілком зручне транспортне сполучення, так само як тиша, спокій, близькість до природи і чисте повітря роблять Биківню однією з найпривабливіших для життя околиць Києва.

*Ми з вами господарі в селищі цьому,
В постійній турботі за нього ми всі.
Хай буде порядок у всіх, в кожному домі!
Хай буде порядок по всій Биківні!*

Д.Я. Кунець

Про Биківню пишуть

Акації на крові : поляки собираються строить меморіал в Быковне // Газета по-киевски. - 2010. - 14 дек. (№ 237). - С. 18-19 : фото.

Биківняночка [Текст] : газета / Орган самоорганізації населення «Комітет мікрорайону «Биківня» Деснянського району м. Києва. – К., 2006. - № 1 (1). – 4 с.

Биківняночка [Текст] : газета / Орган самоорганізації населення «Комітет мікрорайону «Биківня» Деснянського району м. Києва. – К., 2006. - № 2 (2). – 4 с.

Биківняночка [Текст] : газета / Орган самоорганізації населення «Комітет мікрорайону «Биківня» Деснянського району м. Києва. – К., 2007. - № 3 (3). – 4 с.

Биківняночка [Текст] : газета / Орган самоорганізації населення «Комітет мікрорайону «Биківня» Деснянського району м. Києва. – К., 2008. - № 1 (4). – 4 с.

Биківняночка [Текст] : газета / Орган самоорганізації населення «Комітет мікрорайону «Биківня» Деснянського району м. Києва. – К., 2009. - № 2 (5). – 4 с.

Биківняночка [Текст] : газета / Орган самоорганізації населення «Комітет мікрорайону «Биківня» Деснянського району м. Києва. – К., 2012. – груд. (№ 6). – 4 с.

"Биківнянські могили" восені матимуть межі : визначення переліку об'єктів, які входять до складу Національного історико-меморіального заповідника "Биківнянські могили" // Україна молода. - 2007. - 20 черв. (№ 109). - С. 2.

"Биківнянські могили" восени матимуть межі : Кабмін доручив Інституту національної пам'яті у тримісячний строк визначити перелік об'єктів, які входять до складу Національного історико-меморіального заповідника "Биківнянські могили" та його межі // Культура і життя. - 2007. - 11 лип. (№ 28). - С. 1.

Вшанують пам'ять жертв політичних репресій : Національний історико-меморіальний заповідник "Биківнянські могили" // Хрещатик. - 2008. - 16 трав. (№ 85). - С. 2.

Гамлій, Надія. Літописець Биківні : виповнюється 80 років від дня народження Миколи Лисенка, який відкрив правду про биківнянські могили // Україна молода. - 2007. - 6 берез. (№ 42). - С. 3.

Котик, Тетяна. Київ пам'ятає : у столиці пом'янули жертв політичних репресій 1937-1938 років у Національному історико-меморіальному заповіднику "Биківнянські могили" // Хрещатик. - 2009. - 19 трав. (№ 62). - С. 2.

Коханець, Людмила. Ніхто не забутий. Ні жертви, ні їхні кати : жалобні урочистості в Національному історико-меморіальному заповіднику "Биківнянські могили" // Голос України. - 2008. - 20 трав. (№ 94). - С. 4.

Кулеха, Іван. Запрацював пост дорожньо-патрульної служби ДАІ "Биківня" // Юридичний вісник України. - 2010. - 25-31 груд. (№ 52). - С. 8 : фото.

Лисенко, Микола. Биківня: злочин без каяття : [літературно-публіцистичний нарис] / М. Лисенко ; Тов.

«Меморіал Київщини» ; Київське тов. політв'язнів та жертв репресій. – Бровари : Криниця, 1996. – 136 с.

Лисенко, Микола. Пам'ятаємо Биківню! : до 70-річчя трагедії // Урядовий кур'єр. - 2007.-17 трав.(№ 85). - С. 16.

Лісовий масив [Текст] : суспільно-інформаційне видання / засн. Громадська організація «Соціальний центр «Перспектива-Фокстрот». – К., 2011. - верес. (№ 7). – 4 с.

Музиченко, Ярослава. Прибирання Биківні : співробітники фонду "Україна-3000" і молодіжні організації очистили від сміття масові поховання репресованих // Україна молода. - 2007. - 8 трав. (№ 81). - С. 3.

Остерська, Марія. Проща Биківні : 20 травня - День пам'яті жертв комуністичних репресій в Биківнянському лісі // Україна молода. - 2007. - 19 трав. (№ 88). - С. 3.

Про будівництво мереж водопостачання у с. Биківня Деснянського району : рішення КМР від 31 жовтня 2007 року № 1421 / Київська міська рада // Хрещатик. - 2007. – 5 груд. (№ 209). - С. 10.

Святий обов'язок перед мільйонами жертв терору : вшанування пам'яті жертв політичних репресій у Биківні // Урядовий кур'єр. - 2008. - 20 трав. (№ 90). - С. 1, 2-3.

Соціальний центр «Перспектива». Лісовий масив і Биківня: проспекти, вулиці, мешканці... : інформаційний довідник. - К., 2011. – 48 с.

Стрельченко, Лідія. Президент хоче знати ім'я кожного репресованого : [вшанування пам'яті киян, закатованих НКВС у Биківнянському лісі] // Хрещатик. - 2008. - 19 трав. (№ 86). - С. 3.

Тракало, Ярослав. Кому правда очі коле : у Державному історико-меморіальному заповіднику "Биківнянські могили" відбулося вшанування поховання жертв комуністичного режиму // Україна молода. - 2007. - 22 трав. (№ 89). - С. 2.

